

Covenant & Conversation

ת"וב

Jonathan Sacks
THE RABBI SACKS LEGACY

RABİ LORD JONATHAN SACKS'IN (ה"צט) YAZI VE ÖĞRETİLERİNDEN

ŞEMİNİ ÖZET

Ateş: Kutsal Olan ve Olmayan

Yaşanan şok son derece ağırdı. Birkaç hafta boyunca, Tora'daki en uzun girizgâhı teşkil eden kısım boyunca Tanrı'nın Mevcudiyetinin Mişkan'ı dolduracağı ana yönelik hazırlıkları okumuştuk. Toplam yedi *peraşa* boyunca, *Mişkan*'ın inşası ve *korbanlar* için gereken talimatlar verilmişti. Yedi gün boyunca Koenerler takdis edilme sürecinden geçmişti. Şimdi, *Mişkan*'daki ibadetin nihayet başlayacağı sekizinci gün gelmiştir. Halkın tamamı, Yeryüzünde Tanrısal Mevcudiyetin gözle görülebilir ikametgâhı olacak olan *Mişkan*'ın inşaatında rol almıştı. Şimdi drama, basit, duygu dolu bir pasukla doruk noktasına ulaşmaktadır: *"Moşe ve Aaron Buluşma Çadırı'na girdiler ve çıktıklarında, halkı mübarek kıldılar. O zaman, A-Şem'in onuru tüm halka göründü."*

Tam da bu konudaki anlatımın sona erdiğini düşünürken, dehşet verici bir sahne çıkmaktadır karşımıza: *"Aaron'un oğulları Nadav ve Aviu kor küreklerini aldılar, içlerine ateş koydular, [ateşin] üzerine de tütsü yerleştirerek, A-Şem'in Huzuru'nda, [O'nun] kendilerine emretmiş olmadığı yetkisiz bir ateş getirdiler. A-Şem'in Huzuru'ndan bir ateş çıktı ve onları tüketti. A-Şem'in Huzuru'nda öldüler."* **Kutlama, Aaron'un en büyük iki oğlunun ölümüyle birlikte trajediye dönüşmüştür.**

Hahamlarımız bunun sebebine dair birçok açıklama önerirler; ancak bunların en basiti, Tora'nın kendisinde açıkça ifade edilen açıklamadır: "yetkisiz", başka bir deyişle "emredilmiş **olmayan**" bir ateş sunmuşlardır. Bunu anlayabilmek için *kadoş*, yani "kutsal" sözcüğünün anlamını kendimize hatırlatmamız gerekir. "Kutsal", zaman ve mekânda, Tanrı'nın Kendi Mevcudiyeti için ayırdığı kısımdır.

Yaratma eyleminin ta kendisi, Tanrı'nın gizlenmesini gerektirir. İnsanların özgürlüğe sahip olabilmeleri için, Tanrı'nın, Kendisi'ni sınırlayarak onlara yer açması gerekir. Tanrı, çocuğunun gelişebilmesi için onu serbest bırakan bir ebeveyn gibidir. Ancak bir sınır vardır. Eğer Tanrı tamamen geri çekilseydi, dünya Tanrısalılık ile olan bağlantısını tamamen kaybederdi.

Öyleyse Tanrı, Kendi Mevcudiyetine dair bir izi nasıl bırakır? Tora'nın cevabı şudur: **Kutsal zamanlar, kutsal insanlar ve kutsal yerler vardır. Mişkan böyle bir yerd: Tanrısal Mevcudiyetin gerçek olduğu bir nokta.**

"Kutsal", Tanrı'nın mutlak bir Mevcudiyet olarak tecrübe edildiği yerdir. Bu yüzden insanların kendilerini sınırlamalarını gerektirir. Tıpkı Tanrı'nın insana yer açması gibi, aynı şekilde insan da Tanrı'ya yer açmalıdır. Gündelik yaşamda, inisiyatifimizi, yaratıcılığımızı ve özgürlüğümüzü kullanmamız teşvik edilir. Ancak kutsiyet arenasında farklı bir kural vardır: itaat. "Tanrı'nın emrettiği gibi" davranmak esastır.

Nadav ve Aviu'nun hatası buydu. Kötü değillerdi, ancak belki aşırı hevesliydim. Kendi inisiyatiflerini, tevazu ve itaatkârlık talep eden bir yerde kullanmışlardı. Şayet bu tutkularını adaletsizliğe karşı savaşmak için kullansalardı, birer kahraman olurlardı. Ancak kutsal mekânda, Tanrı'nın Huzurunda kendi varlıklarını öne çıkarmışlardı. Bu bir tezattır. Ölmelerinin sebebi budur.

Tanrı'nın sert veya öfkeli olduğunu düşünmemeliyiz. Tora bizim anlamamız için insani dille konuşmaktadır. Gerçekte Tanah bir aşkın - Yaradan'ın, yarattıklarına yönelik sevgisinin - hikâyesidir.

Tanrı'nın bize ihtiyacı yoktur; ama bizim O'na ihtiyacımız vardır. Eğer uygarlığa, sevgi, adalet ve saygı yön verecekse, kendi benliğimizden geri adım atıp daha büyük bir şeyle bulduğumuz anlar olmak zorundadır.

İşte "kutsal"ın işlevi budur - "Var Olan"ın baskın mevcudiyeti karşısında "Ben"in sessiz kaldığı nokta. Nadav ve Aviu'nun unuttuğu da buydu. Tıpkı ateş ve nükleer parçalanma gibi, ibadet de bir güç üretir ve bu güç, selim olabileceği gibi, son derece tehlikeli de olabilir.

Bunun önemi ne kadar vurgulansa azdır. Tanrı'nın isteği ile bizim isteğimizi birbirine karıştırdığımız zaman, kutsal olanı - yaşamın kaynağını - kutsiyetten yoksun bir şeye ve bir ölüm kaynağına dönüştürürüz. Tarih bunun ne kadar tehlikeli olabileceğini göstermiştir.

Bu olay üç tür ateş eşliğinde yazılmıştır: Tanrısal lütuf sinyali veren, Göklerden gelen ateş; Nadav ve Aviu tarafından getirilen "yetkisiz ateş"; ve onları tüketen ateş. Buradaki mesaj basittir ve yoğun bir ciddiyete sahiptir: **İnanç, sessiz, marjinal ve ılıman değildir. İnanç, ateştir - ve ateş gibi, ısıtır, ama aynı zamanda yakar. Ve biz, alevin koruyucularıyız.**

Şabat Sofrası İçin Tartışma Soruları

1. Dini şevk ile aşırılık kaçma arasındaki manevi çizgi nerededir?
2. Tanrı bize yer açmak için Kendisi'ni sınırlar. Peki, ya biz Tanrı'ya yer açmak için kendimizi nasıl sınırlarız?
3. Eğer inanç ateş gibiyse, o alevin, sorumluluğunu bilen bir koruyucusu olmak ne anlama gelir?

Bir Ana Fikir

Kutsiyet alçakgönüllülüğü gerektirir. Kendi inisiyatifimizi yanlış yerde kullanmak tehlikeli sonuçlar doğurabilir. Gerçek inanç, güçlü manevi enerjinin yaşamı yaratabileceği veya, eğer yanlış kullanılırsa, onu yok edebileceği gerçeğini tanıyarak, Tanrı'ya yer açmak demektir.

Peraşayı Keşfedelim

HAZIRLAYAN: SARA LAMM

RABİ LORD JONATHAN SACKS'IN ÖĞRETİLERİNDEN ESİNLENİLMİŞTİR

Kısaca Peraşa

Şemini *peraşası*, Mişkan'ın ibadete açılma törenlerinin sekizinci gününde başlar.

Aaron ve oğulları, Koenler olarak görevlerine başlarlar. Olağanüstü bir gündür ve yedi *peraşa* boyunca bu gün için hazırlıklar yapılmıştır. *Korbanları* yakmak için Göklerden bir ateş iner ve Tanrı'nın bu *korbanları* kabul ettiğini gösterir. Tüm Bene Yisrael için harika bir andır.

Sonra şok edici bir gelişmeyle, Aaron'un en büyük iki oğlu, Nadav ve Aviu, cüretkâr bir hamle yaparlar. "Yetkisiz bir ateş" sunma girişiminde bulunurlar ve bir anda, Tanrı'dan gelen bir ateş tarafından tüketilirler. Aaron'un oğulları, ikinci Koenler neslinin en büyük ikisi, ölür. Aaron ibadete devam etmek için elinden geleni yapar; ancak derin kederinin izlerini seçebilmek mümkündür.

Bu trajedinin ardından Tora, *kaşerut*, yani Yahudi yiyecek kanunlarının ayrıntılarını vererek, hangi hayvanların, kuşların ve balıkların yenebileceğini ve hangilerinin yenemeyeceğini belirtir.

Aaron'un oğullarının hikâyesiyle kaşerut kuralları arasındaki bağlantı nedir?

Peraşa Aktivitesi

Orkestra Şefi

Bir kişiyi orkestra şefi olarak seçin. Grubun geri kalanı ise orkestrayı oluşturacak. Şef, mırıldanma, el çırpma veya tıkırtı gibi sesler çıkaracak olan orkestrayı yönetmek için el işaretleri kullanacak. Orkestra, şefin ses şiddeti ve ritim konusundaki yönergelerini harfiyen takip etmelidir. Bir dakikalık mükemmel bir armoniden sonra şef bir kişiye işaret edecek ve o kişi, kendi 'yetkisiz sesini' çıkaracak. Bu oyun, tek bir kişisel inisiyatif alma eyleminin, iyi niyetli olsa bile, mukaddes, düzenli bir mekânın armonisini nasıl bozabileceğini gösterir.

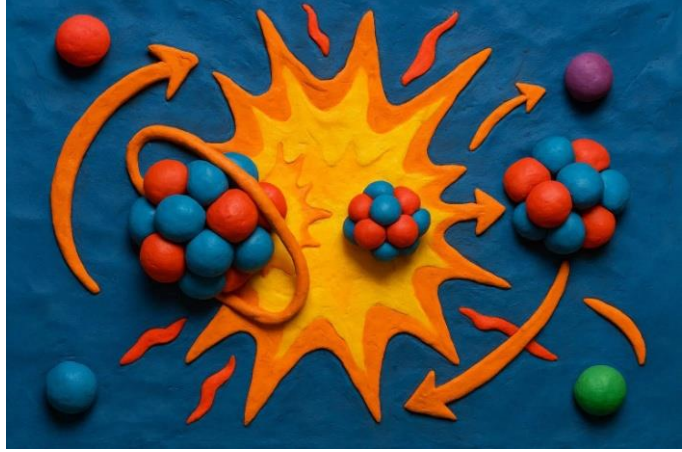

Atomu Parçalayan Adam

Ernest Rutherford birçok kez “nükleer fiziğin babası” olarak adlandırılır. 1932 yılında, onun laboratuvarında çalışan bilimadamları, herkesin olanaksız olduğunu düşündüğü bir şeyi başararak atomu parçalamışlardır.

Evrandeki her şey atomlardan oluşur ve her ne kadar atomlar son derece minik madde birimleri iseler de, merkezlerinde, yani çekirdeklerinde muazzam miktarlarda enerji depolarlar. Her atom, doğadaki en güçlü kuvvetlerden biri olan, nükleer kuvvet sayesinde bir arada tutulur.

Bir atomu kırmak, bir nesneyi çekiçle parçalamaya benzemez. Bunun yerine bilim insanları, çekirdeğe çarpmalarını sağlamak için son derece hızlı, yüksek enerjili parçacıklar kullanırlar. Ancak bu inanılmaz ölçüde zordur, çünkü çekirdek, minicik boyuttaki atomlarla karşılaştırıldığında bile hayal edilemeyecek kadar küçüktür. Bir çekirdek, bir çileğin boyunda olsaydı, atomun tamamı koca bir futbol stadyumu büyüklüğünde olurdu. Dolayısıyla Rutherford’un ekibi, proton adı verilen minik parçacıkları inanılmaz yüksek hızlara çıkarabilen ve sonra da bunları bir lityum atomuna yönlendirebilen bir makine inşa etti.

Protonlar çekirdeğe çarptığı zaman, çekirdeği bir arada tutan kuvvetlere üstün geldi ve atomu küçük parçalara ayırarak muazzam miktarlarda enerjiyi açığa çıkardı.

Bu atılım, koca şehirlere enerji temin edebilen nükleer güçten, hastalıkların teşhis ve tedavisinde kullanılan tıbbi izotoplara kadar hayranlık uyandırıcı ilerlemelerin yolunu açtı. Ne var ki, muazzam çaplı bir yıkıma yol açabilecek güçteki nükleer silahların geliştirilmesini mümkün kılan da bu oldu.

Rutherford’un hikâyesi bize bilginin güç olduğunu hatırlatıyor. İnsanlar yeni bir şey keşfettikleri zaman, dünyayı müthiş yollarla değiştirebilecek kabiliyeti elde ederler. Bu güç başkalarına yardım etmek, sorunları çözmek ve yaşamları iyileştirmek için kullanılabilir, ama aynı zamanda, eğer umursamazca kullanılırsa, büyük zararlara da yol açabilir. Doğrusu, bu, tüm güç türleri için geçerlidir. Bu hikâyeden bir ders çıkarabilir ve kendi gücümüzü dikkatli sınırlar içinde kullanma gereğini hatırlayarak, şefkatli, bilge ve sorumlu güzergâhlar bulabiliriz.

Kartlar ve Sohbet

Kartlar ve Sohbet destelerimiz her *paraşa* için bir kart içermektedir. Kartın bir yüzünde Tora'dan, üzerinde düşünmek ve tartışmak üzere ilginç bir soru bulacaksınız. Diğer yüzde Rabi Sacks'tan, *paraşanın* üzerine yeni bir ışık tutacak bir fikri keşfedeceksiniz.

“Aaron derin bir keder içindedir. Ancak Moşe onun alelade bir birey olmadığını ima eder. Aaron Koen Gadol'dur.”

- Rabi Sacks'ın *Vayikra 10:20* açıklaması

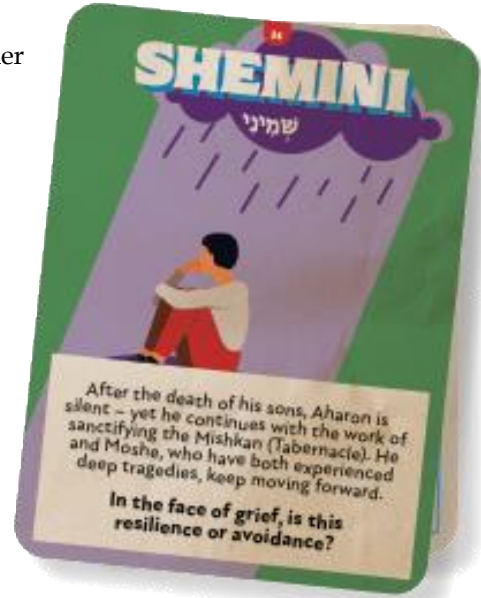
Oğullarının ölümünden sonra, Aaron sessizdir – yine de Mişkan'ı takdis etme işine devam etmektedir. O ve Moşe, her ikisi de derin trajediler yaşamış olan iki lider, yola devam etmektedirler.

SORU:

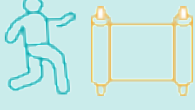
Kederle yüz yüze kalındığında, bu tavır acaba bir direnç ifadesi midir, yoksa kaçınma mı?

Rabi Sacks açıklamalarına şöyle devam eder:

“[Holokost'tan sonra] acıyı susturabilecek ve gözyaşlarını sona erdirebilecek hiçbir sözcük yoktu ve hâlâ da yoktur. Yine de, tıpkı Moşe gibi, Yahudi halkı da yola devam etme ve ümitsizlik karşısında ümidi yeniden teyit etme gücünü kendisinde bulmuştur. Ölüm meleğiyle göz göze gelmelerinin sadece üç yıl sonrasında, Yahudi halkı, İsrail Devleti'ni kurarak, iki bin yıl içindeki en güçlü teyitte bulunmuşlardı: *Am Yisrael Hay!* Yisrael halkı yaşıyor!”

- **Kartlar ve Sohbet** hakkında daha fazlası için <https://rabisacks.org/cards-and-conversation> bağlantısını ziyaret edebilirsiniz.

Pratikte Peraşa

HAFTANIN MİTSVASI

Kaşerut Kanunları

(Vayikra 11)

Nadav ve Aviu'nun kaotik ateşinden hemen sonra Tora'nın *kaşerut* kanunlarını tanıtması bir rastlantı değildir. *Kaşerut*, ayrımlar yapma odaklı bir sistemdir: yasak olanla olmayan arasında, saf olanla olmayan arasında, karayla deniz arasında. Bu, en temel, en hayvansal aktivitelerimizden biri olan yemek yeme eylemine bir düzen ve disiplin getirme hareketidir.

Kaşerutu gözetmek, kutsiyetin abartılı veya gösterişli jestlerle ilgili olmadığını öğretir. *Kaşerut*, hayatın küçük, gündelik ayrıntılarında bir düzen yaratmakla ilgilidir. Bu, gündelik bir öz-sınırlandırma uygulamasıdır; 'Her dürtüme göre hareket etmeyeceğim, Tanrısal bir emri takip edeceğim' demenin bir yoludur.

PRATİK KONUŞALIM

Siz nasıl düzen yaratacaksınız?

Kaşerut bize, kutsiyetin, küçük ayırma ve öz-kontrol eylemleri yoluyla inşa edildiğini öğretir. Bu hafta, hayatınızda kaotik veya dürtü odaklı olduğu hissini veren bir alan hakkında düşünün. Bu sizin sosyal medya kullanımınız, harcama alışkanlıklarınız, hatta başkalarına hitap şekliniz olabilir. Buradaki sınav, bu kaosu tamamen ortadan kaldırmak değil, onun içine küçük ve net bir kural katmaktır. Örneğin öğünler sırasında telefonla ilgiyi tamamen kesmek veya herhangi bir çevrimiçi alışverişten sonra yirmi dört saatlik bir ara vermek gibi.

Bir sınır koymakla, *kaşerutun* özündeki dersi uygulamaya geçirmiş olursunuz: Ayrımlar yapmak, hayatlarımızda kutsiyet için bir alan yaratmanın yoludur.

"Yahudilik bizi, *kaşerut* kanunları yoluyla yiyeceği kutsal kılmaya davet eder..." – Rabi Sacks

Şunu Bir Dene

GENÇ ÖĞRENCİLER

Bir sınıflandırma oyunu oynayın. Herhangi bir şeyden oluşan karışık bir yığın alın. Bu, oyuncaklardan çeşitli makarna türlerine kadar herhangi bir karışım olabilir. Göreviniz bunları farklı gruplar şeklinde sınıflandırmak olacak. Bunu kendi belirlediğiniz kurallara göre yapın: renge, boyuta, şekle göre vb. *Kaşerut* kanunları, *A-Şem*'in bize dünya için verdiği büyük bir sınıflandırma oyununa benzer. Her şeyin kendi uygun yerinde olmasının insana neden iyi bir his verdiğini ve kuralların, karmaşadan düzen oluşturmaya nasıl yardım ettiğini tartışın.

İLERİ DÜZEYLİ ÖĞRENCİLER

Kaşerut kanunları bize, dürtülerimizi kontrol etmeyi öğretir. Bu hafta, üzerinde çalışabileceğiniz bir dürtüyü tespit edin. Örneğin, başkalarının sözünü kesmek, telefonunuzu çok sık kontrol etmek veya ihtiyacınızın ötesinde abur cubur yemek gibi. Ardından, eyleme geçmeden önce durup düşünmek üzere bilinçli bir plan yapın. Dürtünüzün sizi kontrol etmesine izin vermektense, dürtünüzün iplerini elinizde tutmanın nasıl bir duygu olduğu üzerinde düşünün.

RABİ SACKS EŞLİĞİNDE BİR PASUĞU DERİNLEMESİNE İNCELEYELİM

Katmanlı Öğrenim

Rabi Sacks'ın çeviri ve açıklamalarıyla Koren Sacks Humash'tan aktardığımız bakış açılarıyla, Tora'da adım adım ilerleyin. Her adım sizi biraz daha derine götürecektir ve tıpkı Rabi Sacks'ın öğrettiği gibi 'Sohbet olarak Tora'yı davet edecektir.

Leylek

KATMAN 1: TORA'NIN METNİNE BAK - VAYIKRA 11:19

”וְאֵת הַחֲסִידָה, הָאֲנָפָה, לְמִינָהּ; וְאֵת-הַדּוֹכִיפָת, וְאֵת-הָעֵטְלָיִם:”

KATMAN 2: RABI SACKS'IN ÇEVİRİSİNİ OKU

“Leyleği, balıkçıl türlerini, çavuş kuşunu ve yarasayı.”

KATMAN 3: ANLAMI HAKKINDA DÜŞÜN

Leylek, yani İbranice adıyla “*hasida*”, *ta ref* olduğu, yani *kaşer* olmadığı özellikle belirtilen hayvanların listesinde yer alır. Bunun sebebi ne olabilir? Leylekler, tavuk, ördek ve hindiden çok da farklı olmayan kuşlardır. Öyleyse diğerleri *kaşer* iken leylekler neden değildir?

Bunun derin sebebine dair bir ipucu, *hasida* sözcüğünün *şoreşinde* (yani sözcük kökünde) bulunabilir. Ne olduğu hakkında bir tahmininiz var mı?

KATMAN 4: RABİ SACKS'IN AÇIKLAMASINI ÖĞREN

“Ramban, *kaşerut* kanunlarını, farklı hayvan gruplarının karakteristik özellikleriyle ilişkilendirir. Bizler avcı hayvanlarla değil, bitkiyle beslenen uysal hayvanlarla besleniriz, çünkü insanlar, yediklerinin özelliklerinden etkilenirler.

Yahudi mistikler bir soru sormuşlardı: Öyleyse *hasida*, yani leylek, neden temiz olmayan bir hayvandır? Oysa İbranice ismi ‘şefkatli’ anlamına gelir. ‘Şefkat’ anlamını yansıtan isme sahip bir kuş nasıl olur da *kaşer* olmaz?

Ve şöyle cevap verdiler: *Hasida* yalnızca kendi türüne karşı şefkatlidir. Fakat yalnız kendi türüne karşı şefkatli olmak, şefkat değildir. ”

KATMAN 5: DÜŞÜN VE CEVAP VER

Kendi sorularınızı da ekleyin! Öğrendiklerinizi Tora’daki diğer örneklere ve kendi yaşamınıza da uygulayın...

Rabi Sacks, leyleğin, şefkatinin sınırlı olması ve yalnızca kendi türünü önemsemesi nedeniyle *kaşer* olmadığını öğretir.

Bu da gerçek şefkatin doğası hakkında esaslı bir ders vermektedir. Yalnızca kendi ailenize, kendi cemaatinize veya kendi halkınıza yönlendirdiğiniz sevgi, gerçek bir şefkat değildir. Bu sadece, kendinize yönelik sevginin biraz daha geniş bir biçimidir. Gerçek, yani Tora’nın değer verdiği türden şefkat, yabancı için, öteki için, sizin gibi olmayanlar için de benzer duygular taşımak demektir.

1. Kendi grubunuzdaki biri için şefkatli olmayı kolay, dışarıdaki biri içinse bunu zor bulduğunuz bir zaman aklınıza geliyor mu?
2. Sizce Tora leyleği neden *kaşer* saymamıştır? Bu tür bir şefkatteki sorun nedir?
3. Bu hafta içinde, şefkatinizi kendi yakın çevrenizin ötesine taşımak için hangi pratik adımları atabilirsiniz?

Koren Sacks Humash hakkında daha fazlası için <https://rabbisacks.org/books/the-koren-sacks-humash> bağlantısını ziyaret edebilirsiniz.

The Rabbi Sacks Legacy, Rabi Lord Jonathan Sacks’ın bir Tora öğretmeni, bir liderler lideri ve ahlaki bir ses olarak zaman üstü ve evrensel hikmetini devam ettirmektedir.

Rabi Sacks’ın birçok yazısını, yayınlarını ve konuşmalarını keşfetmek veya Legacy’nin çalışmalarını desteklemek için www.RabbiSacks.org, adresini ziyaret edin ve The Rabbi Sacks Legacy’yi sosyal medyada takip edin: @RabbiSacks

Covenant & Conversation yazılarına sağladıkları ve Harry (Chaim) Schimmel’in anısına adanan cömert sponsorlukları için Schimmel Ailesi’ne teşekkürlerimizle.